

Radio na Slovenskem od začetkov do 90. let 20. stoletja

L. D.

N. R.

M. V.

Vsebina seminarske naloge

- Razvoj radijske tehnologije
- Programski razvoj
 - Radijsko novinarstvo
 - Slovenski jezik na radiu
- Programski vidik radijskih postaj

Razvoj radijske tehnologije

Marij Osana prvi, ki mu je na Slovenskem leta 1924 z lastnim oddajnikom uspelo oddajati.

31. marca 1925 je Prosveta zveza v Ljubljani ustanovila radijski klub .

Določeno je bilo obvezno dnevno trajanje programa .

Tehnologija: Radio Ljubljana

28. oktobra 1928 začne oddajati radijska oddajna postaja v Ljubljani.

Glasilo Radio Ljubljana in časopis Naš val.

Po letu 1946 so po vzoru Radia Ljubljana nastajale radijske postaje v drugih slovenskih krajih.

Tehnologija: Kričač in ROF

Kričač začne delovati 1941.

- Postaja je delovala na različnih lokacijah.

ROF je začel oddajati leta 1944.

Programski razvoj radia

Zamišljen kot središče izobraževanja in zabave.

Periodičen, javni in univerzalen. Ni pa aktualen, ni poročal o družbeno pomembnih dogodkih v novinarski obliki. Zato NI medij.

Nastal v času političnega pritiska, bil v lasti Prosvetne zveze in zagovarjal vladajočo filozofijo.

Programski razvoj radia

Prosvetna (izobraževalna) funkcija: predavanja.

Večinski del govorenega programa, brali so jih strokovnjaki.

- Teme: narava, zgodovina, gospodarstvo, zdravje, vzgoja, jezikovni tečaji, verski program

Nacionalna funkcija: stalno oddajanje v slovenskem jeziku – nacionalna zavest. Enačili celo z izdajo prve knjige v slovenščini.

Radijsko novinarstvo

Začelo s prvim prenosom volitev leta 1931.

- Dnevna poročila
- Neposredni prenosi
- Športni prenosi (kot novinarski žanr že v prvih letih!)

Treba: več novinarjev, več žanrov, več dvogovorov.

Slovenski jezik na radiu

Raba slovenskega jezika na novem nosilcu.

Slovenščina se ni prilagodila. Na radiu govorili le zborni knjižni jezik, nezborni bil nedopusten.

Prelomna oddaja Val 202 l. 1972: neposredna, vplivala na spremembo programa celotnega radia. Po njej pestrosti vse več.

Radio Ljubljana

- Nasprotovanje fašizmu in nacizmu .
- Poskusi zlorabe radia za propagandne in politične namene.
- Radio se je razširil med Korošce v Avstriji in Slovence na Goriškem.
- Prenašali opere, ustanovijo radijski orkester, uvedejo glasbene večere, radijske igre in literarno-glasbene oddaje, poudarjati začnejo humor.
- V program uvedli prenose športnih dogodkov.

Radio Kričač

- Oddaje so trajale 15 minut.
- Program je vseboval novice s front, poročila o vojaških in političnih dogodkih, aretacijah.
- Pobudo za enourno oddajo da Miloš Brelih, predvajana je bila 8. februarja .
- Pri nastajanju so sodelovali Lovro Kuhar - Prežihov Voranc, Jože Dolenc in Fran Albreht.

ROF

- Poskusno oddajali julija 1944 v zasilnem studiu. Zares postaja začela delovati 7. 9. 1944.
- Sprva oddajali le 2-krat na dan, pred osvoboditvijo tudi po cele dneve.
- Nastopali borci, voditelji OF, umetniki, znanstveni in kulturni delavci, igralci, zbori in ansambli.
- Prenašali javne prireditve.
- Poseben program za nemške in italijanske antifašiste.

Ostale radijske postaje

- 11. maja 1945 začne oddajati Radio Maribor.
- Oktobra 1946 usposobijo radijsko postajo v Ajdovščini.
- 25. maja 1949 začne oddajati Radio Koper (Radio jugoslovanske cone Trsta).

Literatura

- Amon, Smilja (1996): Tisk in politika v Jugoslaviji (1918-1941). Ljubljana, FDV.
- Bizilj, Ljerka. 2004. Radijsko (ne)novinarstvo na začetku oddajanja Radia Ljubljana. V Poti slovenskega novinarstva – danes in jutri, ur. Melita Poler Kovačič in Monika Kalin Golob, 233-252. Ljubljana: FDV.
- Brojan, Matjaž. 1999. Začetki radia na Slovenskem. Ljubljana: Modrijan: Radio Slovenija
- Golčar, Bojan. 2003. Radio: prvi koraki v radijsko ustvarjanje. Maribor: Mariborski radio Študent – MARŠ.
- Lengar Verovnik, Tina. 2010. Radijski novinarski dvogovorni žanri kot okvir jezikoslovnih izbir novinarjev. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Pirc, Tatjana. 2005. Radio: zakaj ga imamo. Ljubljana: Modrijan.